

номадския начин на живот има свобода на придвижване, по-голяма от тази на останалите жени. Това става по определени правила – с катун, с групата, в която са и мъжете (съпруг, свекър, брат, роднина). Дори и сама, тя отново е “под погледа им” – знаят къде е и какво прави в момента.

Статутът ѝ в къщи зависи от индивидуалния женски житейски цикъл. дали е млада снаха, бременна, стара снаха, свекърва. С ранната си женитба тя става снаха, след първото раждане е вече “стара” снаха. Рано добива позициите на свекърва, но авторитетът идва с времето. През годините доминира престижът на нейната свекърва.

В дома тя има своето пространство, но то отново е част от това на мъжа и съвсем не е нейно лично. Не само материалното му уреждане, а и всеки миг от живота в него е под погледа на голямото семейство, съседите, общността. За да бъде част от него трябва да спазва установените правила, норми, да изпълнява задълженията си – наруши ли ги, очакват я санкции, най-леката от които е боят, а най-тежката – изгонване. Така се очертават неписаните, но строги граници в това иначе женско пространство.

Така очертаната власт на циганката/ ромката в дома е локализирана в определени граници, а мъжът като носител и защитник на семейния престиж пред групата и общността има значително по-голяма свобода. Той е глава на семейството и затова притежава авторитет и власт да взема решения. ”Мъжът е този, който представя семейството, но винаги се съветва с жена си. Много ярко е изразено уважението на жената към мъжа и тук обстоятелствата не опират до показност, а до уважение. Мъжът дава парите на жената, а тя решава как да се харчат. Фактът, че държи парите в семейството, ѝ дава официално не проявена практическа власт. Тя определя реда вътре в къщи, но по такъв начин, че начело да седи мъжът. Тя възпитава децата, най-вече за момичетата, до времето на тяхното омъжване.

Още от раждането си момичетата и момчетата се възпитават по такъв начин, че да приемат създаването на семейство и отглеждането на деца като най-стойностната част от живота си. Критериите във възпитанието на двата пола обаче са диференцирани и произхождат от разбирането за различните традиционни роли на мъжа и жената в семейството. Отношението към жените и момичетата в циганското/ ромското семейство е много по-строго отколкото към мъжете и момчетата. „Циганите започват да работят щом проодат..... ние децата гледаме шатрите. Малките момичета готвят, чистят, а момчетата събират клечки и дърва... (Джипси Петуленгро – ЦДИА 526, 1, 1033).

Момчето, гордостта на всяка фамилия, е по-свободно, при него ограниченията са символични. То се възпитава във високо самочувствие, но